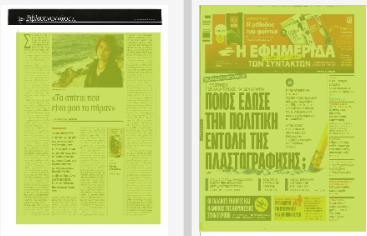

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ Page: 102 Published at: 04-06-2022
Author: Surface: 775.61 cm² Circulation: 5230
Subjects:

Συγγραφείς όπως η Ελένη Σαραντίτη δεν χρειάζεται να παρουσιάζονται εξαρχής κάθε φορά που η κριτική επιλέγει να ασχοληθεί με κάποιο από τα βιβλία τους. Πόσω μάλλον όταν, αφ' ενός, πρόκειται για μία συγγραφέα που έχει εργαστεί στην «Ελευθεροτυπία» (στο ένθετο «Βιβλιοθήκη»), επί 27 χρόνια και, όταν, αφ' ετέρου, το συγκεκριμένο βιβλίο της είχε τιμηθεί (στην πρώτη έκδοσή του) με τον Επαινο της UNESCO, στον Παγκόσμιο Διαγωνισμό του 1997 με θέμα την ανοχή και την κατανόηση ανάμεσα στους λαούς. Αντίστοιχα βιβλία, βέβαια, φέρουν μαζί τους ως ευχή και κατάρτα τη διηνετική επικαιρότητά τους, η οποία τα οδηγεί σε επανεκδόσεις/ επανεμφανίσεις σε έναν αδιάκοπο, δυστυχώς, ευρισκόμενο σε ανάγκη αναγνωστικό στίβο.

Μέσω μιας, πολύ συχνά, μακροπερίοδης, αλλά ιδιαίτερας φροντισμένης και εύληπτης λογοτεχνικής γραφής, που διατηρεί σε χρήση έναν πλούτο λέξεων και άρα εννοιολογικών αποχρώσεων, ενώ, ταυτόχρονα, παραμένει δραματικά ζωντανή και οικεία, η Ελένη Σαραντίτη αποδίδει στο χαρτί τον ψυχικό και πνευματικό κόσμο της ηρωίδας της Ευρυδικής και του ανθρώπινου περιβάλλοντός της με ενάργεια, ακρίβεια και ανεπιτήδευτη ευαισθησία. Από τη Λακωνία του Εμφυλίου πολέμου στην Αλβανία, μετά στην Ουγγαρία και από εκεί στην Τασκένδη (όπως και πολλοί άλλοι Έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες), η οικογένεια της ηρωίδας επαναπατριζόταν, τελικά, στο πλαίσιο της μαζικής παλιννόστησης που ακολούθησε την πτώση του καθεστώτος των Συναγματορχών, με γλυκές ελπίδες και μεγάλες προσδοκίες, απητηλά, ωστόσο, δημιουργημένες επί τη βάση πρόχειρων σχεδίων και κούφινων κυβερνητικών υποσχέσεων. Εγκαθίστανται (προσωρινά, όπως αποδεικνύεται) στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας και ζουν (οι δυο γονείς, η γιαγιά και τα τρία παιδιά) σε μια αποθήκη καταμεσής στα μπαμπακοχώραφα του κάμπου των Τρικάλων, παραχωρημένη από τα αφεντιά του πατέρα της οικογένειας ένας ακόμη πτυχιούχος (και μάλιστα πανεπιστημιακός καθηγητής ραδιοηλεκτρολογίας) που εξαναγκάστηκε από τον σκληρό «κυνγό», το αδήριτο «προς το ζην» των οικογενειακών ευθυνών (αυτή είναι μια πρόσθετη δυναμική ερμηνεία του μυθιστορηματικού τίτλου, ο οποίος, βέβαια, αποτελεί

Ελένη Σαραντίτη

«Τα σπίτια που είχα μου τα πήραν»

ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΤΣΟΥΠΡΟΥ

«Ο Μεσαίωνας δεν είναι μόνο μια μεγάλη σκοτεινή περίοδος της Ιστορίας, είναι και νοοτροπία, είναι και πεποιθήσεις, είναι και τρόπος σκέψης και τρόπος ζωής, που σίγουρα υπάρχει και στις μέρες μας. Και μάλιστα δεν κρύβεται. Ορισμένες φορές προκαλεί. Για να επιβάλεται. Και να δαιωνίζεται έτσι...»

μέρος των στίχων του Γιώργου Σεφέρη από «Το σπίτι κοντά στη θάλασσα» (πρώτη ενότητα της «Κίχλης»): «κάποτε ο κυνηγός βρίσκει τα διαβατικά πουλιά/ κάποτε δεν τα βρίσκει [...]» – μικρά αποσπάσματα από την ενλόγω ποιητική ενότητα έχουν τεθεί

από τη συγγραφέα ως μότο, ενώ ο πρώτος στίχος, ημιτελής, βρίσκεται στον τίτλο του παρόντος άρθρου), να εγκαταλείπει όσα όνειρα είχε κάνει και όσους κόπους είχε αφιερώσει στην επαγγελματική του σταδιοδρομία. Ο κεντρικός μυθιστορηματικός άξονας είναι, πάντως, η Ευρυδική και η εφηβική ερωτική ιστορία που αυτή βιώνει, γύρω από την οποία δομείται μια επιτυχή αναπαραγωγή των παναλλαβανόμενων ανέκαθεν, σε πλείστες παραλλαγές, κοινωνικών αντιξοοτήτων που στέκουν εμπόδιο στην εκδήλωση ενός ειδυλλιακού κατάστασης η οποία, όμως, όπως κάθε κλίση, αφορμάται από μία, ενίοτε πολύ σκληρότερη, συνθήκη της πραγματικής ζωής. Ορθά διαπιστώνει η Ευρυδική, γράφοντας νοερά μια επιστολή στη φίλη της Ρεγγίνα στην Τασκένδη: «[...] ο Μεσαίωνας δεν είναι μόνο μια μεγάλη σκοτεινή περίοδος της Ιστορίας, είναι και νοοτροπία, είναι και πεποιθήσεις, είναι και τρόπος σκέψης και τρόπος ζωής, που σίγουρα υπάρχει και στις μέρες μας. Και μάλιστα δεν κρύβεται. Ορισμένες φορές προκαλεί. Για να επιβάλεται. Και να δαιωνίζεται έτσι...».

Ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη στο ανά χειράς βιβλίο είναι η έμμε-

ση (αλλά όχι γι' αυτό και λιγότερο ουσιαστική) προσφορά ποικίλων και σημαντικών γνώσεων, οι οποίες αναδύονται είτε από την πρωτοπρόσωπη αφήγηση είτε από τη ρύμη του λόγου των ηρωίδων και ηρώων. Με αυτόν τον έντεχνο αφηγηματικό τρόπο, η πεπειραμένη και ταλαντούχα συγγραφέας και κριτικός διοχετεύει ενδιαφέροντα όσο και ετερόκλητα στοιχεία για (επί παραδείγματι): την ηρωίδα του μυθιστορημάτων του Ναθάνιελ Χόθρον «Το άλικο γράμμα» / τα ονομαστά χαλιά τοίχου του Ουζμπεκιστάν, όπως και τα ξακουστά κουτάκια Πάλεχ, λεπτοδουλεμένα έργα τέχνης με παραστάσεις από τη ζωή και τους μύθους / τον ποταμό Ληθαίο των Τρικάλων και, βέβαια, την ίδια την ονομαστή Τρίκκη της αρχαιότητας / την ταινία «Το θωρηκτό Ποτέμκιν» του Σεργκέι Αϊζενστάιν/ τον Έμμανουήλ Ξάνθο, τον έναν εκ των τριών ιδρυτών της Φιλικής Εταιρείας (το Μουσείο της βρίσκεται στην Οδησό – Βρίσκεται!), ο οποίος φωμοζούσε τα τελευταία χρόνια πριν τον άδοξο θάνατό του/ το στρατηγείο των αντιστασιακών οργανώσεων κατά της γερμανικής Κατοχής, που είχε την έδρα του στο Πετρούλι του Κόζιακα/ την ταινία «Το δέντρο με τα σόκαρα» του Ερμάνο Ολμί. Ενα πρόσθετο θετικό στοιχείο για το ανά χειράς βιβλίο είναι η ενσωμάτωση ρωσικών φράσεων (με ελληνικούς χαρακτήρες και μετάφραση, τις περισσότερες φορές) στην αφήγηση ή στους διαλόγους, κάτι που ισχυροποιεί την πειστικότητα του λογοτεχνικού κειμένου, ενώ, ταυτόχρονα, πλαταίνει τους οριζόντες του.

Όσο για το κεφάλαιο που εστιάζει στην ιστορία του συνταξιούχου σιδηροδρομικού, τον οποίο είχε εγκαταλείψει η πιανίστρια κόρη του και ζούσε μόνος στην Τασκένδη, θα μπορούσε να λειτουργεί και ως συμπύκνωση ενός συγγραφικού μηνύματος/ σχολίου: χωρίς αγάπη, του ανθρώπου στον άνθρωπο, ούτε πατρίδα υπάρχει. Η Ευρυδική έχει ήδη προλάβει νωρίτερα να εξηγήσει γιατί η Τασκένδη των πρώτων ήχων, των πρώτων βλεμμάτων, των πρώτων βημάτων της, των πρώτων συλλαβισμών, των πρώτων παιχνιδιών, των πρώτων βιβλίων, των πρώτων φίλων θα είναι πάντα η πατρίδα της καρδιάς της. Η Ελλάδα τα παιδιά της τα πρόδωσε, τα οδήγησε στην ξενιτιά, όπως έγινε και με τον σκληρό πατέρα και την κόρη του, η οποία πρόκοψε πολύ στα ξένα, έγινε διάσημη. Το παιδί θα βρει τον δρόμο του αν όχι στη γενέτειρα τότε κάπου αλλού - ο (κακός) γονιός, όμως, θα μαραζώσει.

ΕΛΕΝΗ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ
Κάποτε ο κυνηγός...
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, 2022